

EDITORIAL

Revista Forumul Judecătorilor la ceas aniversar

Am împlinit 10 ani! Cu 28 de numere și două suplimente! Cu mii de ore de efort, dar și satisfacții extraordinare! Cu sudoare și lacrimi de bucurie, cu idei îndrăznețe, speranțe, bucurii...

10 ani în care Revista Forumul Judecătorilor, realizată de Asociația Forumul Judecătorilor din România și publicată de Editura Universitară, a promovat neîntrerupt valorile legate de profesia de judecător, idei și soluții privind starea justiției și reforma sistemului judiciar...

10 ani în care paginile revistei au găzduit articole ale unor judecători sau profesori universitari excepționali, din toate colțurile lumii, între care: Frederick Schauer, Paul Marcus, Brian Opeskin, Stefaan Voet, Marcel Storme, Raymond J. McKoski, Lee Epstein, William M. Landes, Richard A. Posner, Michael S. King, Maurits Barendrecht, Monroe H. Freedman, Justin Desautels-Stein, Chao Xi, Wojciech Sadurski, William Baude, Alec Webley, Ioana Marinescu, Joanna M. Shepherd, Lorne Neudorf, Maimon Schwarzschild, Richard H. Pildes, Eli Wald, Béatrice Brenneur, Denis Salas, Richard L. Hasen, Trevor CW Farrow, Marie A. Failinger, Jason Mazzone, Leigh Goodmark, Edward K. Cheng, John Lande, Alex Kozinski, Véronique Malbec, Vincent Vigneau, Robert W. Emerson, Robert V. Percival, Sietske Dijkstra,

Yuichiro Tsuji, John Lande, Louise Otis, Éric Battistoni, Marco Bouchard, Jaime Octavio Cardona Ferreira, Johnathan Soeharno, Vahe Yengibaryan, James E. McMillan, Carolyn E. Temin, Evangelia Palaiologou, Agnès Galajda, Tamara Laliashvili, Eric Alt, Gerald N. Rosenberg, Karima Zouaoui, Blake Denton, Hrachik Sargsyan, Dessislava Djarova, Isidro Niñerola Gimenez, René Constant, Marta Nagy, Isabelle Bieri, Birane Ndiaye Cissokho, Oscar G. Chase, George W. Mustes, David S. Law, Richard L. Hasen, Robert Fischman, J. B. Ruhl, Tuan Samahon, Thomas Bustamante, Evanilda de Godoi Bustamante, Richard Nobles, David Schiff, Roberto Contreras Olivares, Robert Johnson, Nelly Madanska, Lydia Vicente, Sarah M.R. Cravens, David F. Levi, Michael H. LeRoy, Mark Grabowski, Tomasz Posluszny, Elena Rozalinova, Alexander Angelov, Ivan Georgiev, Eric Miller, Giovanna Di Bartolo, Miguel Schor, Neal Kumar Katyal, Norman Dorsen, Desmond Manderson, Leandra Lederman, Kenneth D. Chestek, Emir Crowne, Mihaela Amoos Piguët, Tsvetelina Karjeva, David Tan, Tonja Jacobi, Eugene Kontorovich, Marie-Jane Ody, Javier André Murillo Chávez, László Ravasz, Péter Szepesházi, Gabor Ivan, Gabor Szekely, Barry Sullivan, Jarosław Turukowski, Judith Gibson, Raluca Enescu, Thomas Scheffer, David E. Landau, Shay Lavie, Paul van den Hoven,

Richard Lorren Jolly, Donald P. Judges, Enric Fossas Espadaler, Rebecca D. Gill, Rafael Oganessian, Carla D. Pratt, Chad M. Oldfather, Ruth Dapper, Taylor Simpson-Wood, Terry Maroney, Simone Gaboriau, Steven Baicker-McKee ori Michael Sevel, dar și numeroși autori din România, îndeobște tineri judecători...

10 ani în care au răspuns întrebărilor noastre personalități de prim rang ale vieții culturale, sociale și politice internaționale, laureați ai Premiului Nobel, scriitori, universitari, istorici, magistrați, ziariști: J.M. Coetzee, Marc Levy, Jorge Majfud, Alfonso Gumucio-Dagron, Stefano Benni, Giuseppe Conte, Erri de Luca, Sofi Oksanen, Nawal El Saadawi, Jean-Jacques Askenasy, Petar Atanasov, Péter Darák, Rimvydas Norkus, António Henriques Gaspar, Jean de Codt, Marc Trevidic, Jacques Barrot, Anneli Albi, Leonard Besselink, Chahira Boutayeb, Gráinne de Búrca, Laurence Burgogue-Larsen, Ninon Colneric, Oliver Dörr, Péter Kovács, Kristīne Krūma, Gertrude Lübbe-Wolff, Bertrand Mathieu, Franz C. Mayer, Rostane Mehdi, François-Xavier Millet, Francisco Pereira Coutinho, Janne Salminen, Andreas Vosskuhle, Joseph H.H. Weiler, Peter G. Xuereb, Gracieuse Lacoste, Irena Piotrowska, Miguel Carmona Ruano, Olga Kudeshkina, Călin Andrei Mihăilescu, Neagu Djuvara, Matei Vișniec, Virgil Nemoianu, Victor Neumann, Bogdan Murgescu, Cătălin Tolontan, Liviu Antonesei, Zoe Petre, Mihai Răzvan Ungureanu, Ion Vianu, Andrei Pippidi, Radu F. Alexandru, Sabina Fati, Gabriel Andreescu, Ion Bogdan Lefter, Adrian Cioroianu, Radu Gabrea, Dan Grigore, Nicolae Covaci, Valerius Ciucă, Mihaela Amoos și mulți alții...

10 ani în care articolele publicate în Revista Forumul Judecătorilor au fost citate nu numai în revistele și studiile juridice din România, dar și în numeroase

reviste internaționale, în teze de doctorat, volume, rapoarte și lucrări științifice publicate în Statele Unite ale Americii, Africa de Sud, Brazilia sau diverse state din Europa. Spre exemplu, Yale Human Rights and Development Journal, Denver Journal of International Law and Policy, Tsukuba Journal of Law and Politics, East European Politics, Athens Journal of Law, Durham University, Raportul de activitate al Consiliului Superior al Magistraturii din Franța, studii ale Consiliului Europei, volume din Germania, Franța, Italia sau Marea Britanie, studii și dizertații publicate în SUA, Brazilia, Africa de Sud, Germania, Lituania, Olanda sau Ungaria preiau argumente din articolele găzduite de Revista Forumul Judecătorilor...

10 ani în care materialele realizate de Asociația Forumul Judecătorilor din România și prezentate fie în Revista Forumul Judecătorilor, fie pe site-ul acesteia, au stat la baza unor Rapoarte ale Comisiei Europene, Avize ale Comisiei de la Veneția sau Rapoarte ale GRECO - Grupul Statelor împotriva Corupției din cadrul Consiliului Europei.

Din păcate, toate aceste realizări extraordinare sunt cumva trecute în plan secundar de asaltul desfășurat în ultimii doi ani împotriva magistraturii din România. A fost necesar un Aviz al Comisiei de la Veneția pentru a pune capăt limitărilor aduse libertății de exprimare a judecătorilor și procurorilor români. Astfel, în Avizul nr. 924/20.10.2018 al Comisiei de la Veneția se reține, cu referire la art.9 alin.(3) din Legea nr.303/2004, că opiniile exprimate de judecători cu privire la buna funcționare a justiției, care este un subiect de interes public, sunt protejate de Convenția Europeană, “[...] chiar dacă astfel de declarații au implicații politice, judecătorii nu pot fi împiedicați să se implice în dezbaterile pe aceste subiecte. Teama de sancțiuni poate avea un efect

descurajator pentru judecatori în a-și exprima punctul de vedere cu privire la alte instituții publice sau politici publice. Acest efect descurajator joacă în detrimentul societății în ansamblul său. [...] Este evident că, drept o condiție prealabilă a recunoașterii imparțialității judecătorilor și a justiției, în general, atât judecătorii cât și procurorii au o datorie de rezervă, ce face parte din standardele de conduită ce le sunt aplicabile. Așa cum se arată în Avizul nr. 3 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) privind deontologia și responsabilitatea judecătorilor “[...] trebuie găsit un echilibru rezonabil între gradul în care judecătorii se pot implica în societate și nevoia ca ei să fie și să fie văzuți ca independenți și imparțiali în îndeplinirea îndatoririlor lor.” Consiliul judecătorilor europeni mai precizează că, deși criticarea unei alte puteri a statului sau a unui membru al acesteia, atunci când este necesară, trebuie să fie permisă, „puterea judecătorească nu trebuie să încurajeze niciodată neascultarea sau lipsa de respect față de executiv și legislativ” (Avizul nr. 18 al CCJE privind poziția puterii judecătorești și relația ei cu celelalte puteri ale statului). În opinia CCJE, „același grad de responsabilitate și reținere este așteptat de la celelalte puteri ale statului, inclusiv cu privire la critici rezonabile aduse de puterea judecătorească. Îndepărtarea din funcția judiciară sau alte represalii pentru comentarii critice rezonabile la adresa celorlalte puteri ale statului sunt inacceptabile (se face trimitere la hotărârea CEDO, *Baka c. Ungariei*). În general, imixtiunile nejustificate ar trebui rezolvate prin cooperarea loială între instituțiile vizate și, în cazul unui conflict între legislativ sau executiv și judecatori individuali, acesta trebuie să dispună de o cale de atac efectivă (un consiliu al magistraților sau altă autoritate independentă). *Din această perspectivă, noua*

obligație impusă judecătorilor și procurorilor români pare nenecesară în cel mai bun caz și periculoasă în cel mai rău caz. Este evident că judecătorii nu ar trebui să facă afirmații defăimătoare cu privire la nicio persoană, nu numai cu privire la puterile statului. A face această precizare prin lege pare inutil. Dimpotrivă, o astfel de precizare pare periculoasă, mai ales că noțiunea de defăimare nu este definită clar, iar această obligație incumbă tocmai celorlalte puteri ale statului. Se deschide astfel calea interpretărilor subiective: ce se înțelege prin „manifestare sau exprimare defăimătoare” aparținând unui magistrat „în exercitarea atribuțiilor”? Care sunt criteriile de evaluare a unei asemenea conduite? Ce înseamnă, în sensul acestei interdicții, noțiunea de „putere”? Se referă aceasta la persoane sau la instituții publice? Care este impactul noii obligații asupra sarcinii CSM de apărare a judecătorilor și procurorilor, prin declarații publice, împotriva presiunilor necuvenite provenite din partea altor instituții ale statului?

În plus, nu se poate argumenta că noua dispoziție este o reflectare a principiului cooperării loiale între instituții, a cărei importanță a fost subliniată de Comisia de la Veneția cu referire la România deja în anul 2012. Dacă aceasta ar fi justificarea dispoziției, atunci aceeași obligație ar fi fost impusă tuturor puterilor statului, inclusiv cu privire la criticarea judecătorilor de politicieni cu funcții publice. Există îndoieli serioase că o astfel de limitare a libertății de exprimare a magistraților ar putea fi justificată. Cel puțin din punct de vedere al necesității și clarității juridice, limitarea poate fi considerată problematică în raport cu articolul 10 din Convenție. Prin urmare, ar trebui eliminată.”

De asemenea, în Raportul MCV din data 13.11.2018, Comisia Europeană a apreciat că „mai multe modificări problematice afectează independența

magistraților și limitează rolul Consiliului Superior al Magistraturii, care este garantul independenței sistemului judiciar, printre care limitările cu privire la libertatea de exprimare și de informare, care pune sub semnul întrebării capacitatea magistraților de a se exprima cu privire la anumite chestiuni și la modificările legislative care afectează funcționarea justiției.”

Prin urmare, „**vremea faptelor**” despre care aminteam în deschiderea numărului inaugural al Revistei Forumul Judecătorilor (nr. 1/2009) pare astăzi mai actuală, mai diversă, infinit mai dificilă, ”dincolo de ordinea divină, de legi și de jurisprudență, de eșarfa care acoperă ochii triști ai fiicei zeilor Gaia și Uranus”, rămânând oamenii, respectiv magistrații români.

Probabil anul 2019 va transla o parte dintre regresele ultimilor ani din justiția română în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene, inclusiv pentru respectarea întocmai a Rapoartelor MCV (bazate pe Opiniile Comisiei de la Veneția și rapoartele GRECO), în demersuri apropiate de cele din cazurile Poloniei și

Ungariei. Mizele din justiție rămân aceleași pe care ultimii doi ani le-au reliefat din plin.

Însă cât timp România este membru al Uniunii Europene, speranța unei justiții curate, cinstitute, eficiente și independente nu va muri niciodată! Renașterea magistraturii române, sub exemplul plin de speranță al Păsării Phoenix, are loc cu implicarea generațiilor tinere de judecători și procurori, cu o mentalitate nouă și spirit total de independență, formați de Institutul Național al Magistraturii în context european și pentru care regresul constat de Comisia de la Veneția sau de Uniunea Europeană nu poate reprezenta mai mult decât un obstacol efemer.

Mii de mulțumiri colegiului de redacție, colegiului științific, colaboratorilor noștri și cititorilor constanți!

La mulți ani Revistei Forumul Judecătorilor!

Dragoș Călin,¹
judecător,
Curtea de Apel București,
Director al Revistei Forumul
Judecătorilor

¹ E-mail profesional: dragos.calin@just.ro.